„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 43. У Новом Саду у уторак 16. (28.) марта 1882. ГОДИНА XVII.

НОВИ САД, 15. марта.

Будапештанска шовинистичка преса свиће од једа, што је **законски предлог о средњим школама у Угарској** у саборском наставном одбору пропао, а извесност, да ће предлог и у сабору пропасти, ако тј. дође на дневни ред, — то јој јед потенцује до беснила. Због те неизвесности поговара се, да ће влада поднесак узети на траг, па у заседању, које прво дође, поднети нову; за то велимо: ако у сабору дође на дневни ред. Како је пропаст законског предлога, о коме је реч, врло важан моменат по немађарске народности у Угарској, то овде доносимо по именце, како је који члан саборског наставног одбора гласао. Против предлога гласаше: Милош Димитријевић (Србин), Алберто Ковач, Ладислав Хегедиш (автономаш) Гвидо Бауснерн и Адолфо Цај (Саси), каноник Јаков Мил (римокатолик) и бар. Арпад Медњански (с педагошких разлога); за предлог гласаше: Валентин Мико, каноник Бубић, Никола Варцај, Ђорђе Сатмари и Павле Хофман.

Данас, сутра иду угарски министри Тиса и Сапари **у Беч на заједничке министарске седнице**, где ће се коначно угкавити, колико ће се кредита искати од делегација, које ће се, као што се сад са више страна сугласно јавља, у року од 3. до 5. априла састати. Кредит ће се опет искати за окупацију, т. ј. за угушење бокељског и херцеговачког устанка. Као што се поуздано јавља, кредит ће бити много већи, но што се из прва мислило. Цифра од 25 до 30 милијуна, која се до сад помињала, пре ће порасти, него што ће се смањити. То се види и по самим инспированим вестима, које, раздељујући окупацијону своту на поједине потребе, хоће кредит да смање на што мању цифру. „Н. Сл. Преса“ дознаје, да заједничка влада хоће од делегација да изиште сву колику ванредну потребу за још преостали део 1882. године како за марину и војску, што је у Херцеговини распоређена, тако и за нека утврђења, која се морају подићи. Што се тиче тих утврђења, то се у извесним круговима расправља питање, не би ли их требало сматрати као инвестиције, те на њих применити оне одредбе законске о босанско-херцеговачкој управи, које заједничку владу упућују, да за таке ванредне издатке не иште кредита од делегација, него од обостраних легислатива. Но као што се чује, влада се не ће на то становиште ставити, него ће та утврђења сматрати као чисто „војене грађевине“, те их по томе ставити у прорачун заједничког министарства, који (прорачун) долази пред делегације. Она у томе налази свог рачуна, јер, као што је познато, с делегацијама се лакше излази на крај, него са државним саборима. Као што „Н. Сл. Преси“ из Будапеште јављају, угарска ће делегација истина одобрити све тражбине заједничке владе, али ће за то многи делегати том приликом изнети на среду питање о будућности поседнутих крајева, т. ј. искати, да се државноправни положај Босне и Херцеговине коначно уреди. Да дотичне расправе и одлуке не ће имати практичне вредности, само се по себи разуме, јер Аустро-Угарска не може на своју руку и једнострано мењати државноправног положаја поседнутих земаља, по што је тај положај међународне природе, али ће се том приликом бар показати, каке намере у Бечу гаје спрећу Босне и Херцеговине.

Не ћемо да истражујемо, јер то нам није задатак, каку је мисију нарочити Аустро-угарски пуномоћник, гр. Волкенстајн, имао на путу, што га је одвео у Берлин и Париз. Аустро-угарска гласила, што имају свезе с бечким балским тргом, тврде, а и сам је Волкенстајн у разговору с једним новинаром потврдио, да он само једну мисију има, а то је **подунавско питање**. Али ма да крај свега тог и Босна-Херцеговина може бити повод и предмет, који Волкенстајна „на пред креће“, ми ћемо овде да региструјемо само вести, које се само тог питања тичу, јер оно је поводом волкенстајнова пута предмет дневне дискусије. Из Париза јављају, да је познати бареров предлог Волкенстајну на целом му путу био основица преговора и да је исти предлог, с неким изменама. у начелу примљен. У новим стипулацијама нема речи о претежном гласу на Дунаву, али у мешовитој подунавској комисији остављено је председништво Аустро-Угарској. Усвојено је и то, да у мешовитој комисији свагда приседава, асистује по један члан јевропске подунавске комисије. Има још неких подробних питања техничке природе, која ваља решити, али о њих, веле не ће запети радња. Највеће преговоре чиниће опет без сумње Румунска, јер она са свим разложно мисли, да свака повластица, коју Аустро-Угарска на Дунаву ужива, уди њеном положају. Да пак Румунија може укочити точак радњи подунавске комисије, то је пређашње заседање исте показало, па за то се још не може рећи, да је волкенстајновим путем и примањем барерова предлога решено — подунавско питање.

Бокељско-херцеговачко-босански устанак.

Данас имају више вести, који истина не мењају задњи пут нацртану ситуацију у Боци Которској и Херцеговини и Босни, али који показују, да устанак на обема позорницама јоште живи. Што се тиче кривошијанаца и других бокељских устаника, они се, како војени извештач „Пол. Кор.“ јавља, налазе на државном висоравну уз црногорску границу. Ту им је главна снага, ту су се утаборили, одатле слећу у омањим четама, те противника узнемирују, али још никад нису прекорачили преко границе. Остале вести из устанка саопштавамо по њиховим изворима.

*

У четвртак 11. о. м. обнародован је службени извештај, у ком ђен. Јовановић јавља, како је 8. о. м. после по дне 3. сатнија 20. ловачког батаљона под заповедништвом натпоручика Касперта имала боја са једно 60 устаника код Зворчана, југоисточно од Корита. Устаници буду привидним узмаком устаника према Бунинграду измамљени, те падну у клопку војеци, која је код Зворчана била у заседи. Службени извештај вели, да су устаници ту изгубили 15 које погинулих, које рањених другова, а војска — да богме — није имала ни кака губитка.

Што ђен. Јовановић у истом извештају даље јавља, то само потврђује ону истину, да устаници „иду мудро, да не гину лудо“, да гледе, да војску што више узнемирују и тим слабе и да се само онде упуштају у бој, где имају изгледа, да ће успети. Јављено би, да се на име око Корита налазе устаници. Марта 7., 8. и 9. пође дакле 6. бригада у крстарење, те разгледа сву околину око Корита, Меке Груде, Вреке, Бељана и Икорца, али нигде не нађе устаника. Устаници су јамачно видели, да је противничка сила јака, те да се не могу с њоме мерити, па за то се нису ни показали.

Исти најпосле јавља, како је 9. марта у по дне 11. сатнији 22. пешачке пуковније, враћајућа се из крстарења око Богова Корита близу Крстац-Дола, наишла на својих 130 устаника, који ударе на њу. Текем кад војницима прискочи из Коњиског још једна сатнија исте пуковније у помоћ, устаници се повуку у гору. Устаници су по службеном извештају и ту имали неколико погинулих и рањених друга, а војска — наравна ствар — ни кака губитка.

*

„Н. Сл. Преса“ има од свог дубровачког извештача ове брзојавне вести од 10. марта:

Прошле среде убијен је један војник од алеманове пуковније, која је утаборена близу Црквица, кад је близу сеља Пољана ишао на воду. Црквичка посада пошље у Пољане једно одељење војске, али ово не нађе никог.

Намесник ђен. Јовановић наредио је 5. о. м. да се сва Херцег-новска општина, осим села Жлеба, Кута и Спасовића разоружа.

Устанички вођа Кокољ ухваћен је по налогу црногорске владе, како је на Грахово ступио и одведен на Цетиње.

У очи понедељника поробљена је жупска општинска благајница. Не зна се ко ју је поробио.

Пуса Самарџић, кога кривошијани поштују као великог јунака и који је био побочник главног устаничког вође, попа Самарџића, погинуо је у једном од последњих бојева.

Време се изменило; широко душе, и он ће јамачно донети кишу, које свако давно жељан, јер је велика оскудица у пијаћој води.

Сабор Троједне Краљевине.

(Седница од 11. марта.)

Подпредседник г. М. Хрват отвори седницу у 10 сахата пре подне.

На сабор приспео је следећи поднесак: Одбор, изаслан на темељу прев. одписа у питању речком, подноси своје извешће. Тиска ће се и ставити на дневни ред.

Заступник г. Зорић управља председништву питање, тичуће се интерпелација. По што су по пословнику сабора установљена два дана у седмици, у које је допуштено интерпелирати, стегнуто је право интерпелације. Говорнику догодило се је, да је већ у овој седитби хтео интерпелирати у седници, која је била иза дана, установљена за интерпелације, јер тога дана није држана седница. До сада владала је такова пракса, по овога пута речено му је, да то не може бити.

Подпредседник г. Хрват признаје предговорнику, да је закључком сабора, по којем су за интерпелације установљена два дана у недељи, право интерпелација окрнуто, а стеже се још више тиме, када се па те дане не држе саборске седнице. Држећи се пословника сабора, није предговорнику могао дозволити, да интерпелира у који други дан, но јер жели, да се право интерпелације осигура, моли високу кућу, да донесе закључак, да се интерпелације могу стављати у првој седници, ако на дан, установљен за интерпелације, није било саборске седнице. Примљено једногласно.

По том пређе се на дневни ред, на главну расправу о извешћу одбора за прорачун о прорачуну за г. 1882.

Известитељ Васо Ђурђевић препоручио је одборов предлог следећим говором:

Високи сабore! У овогодишњем прорачуну земаљском прелиминирана је главна свота по предлогу владином са 3.821.824 фор. а по предлогу одборском са 3,822.824 ф. дакле за једну тисућу више.

Вишак овај узео је одбор из прихода од заостатака предујмова, даних страдајућим житељима у Хрватској и Славонији г. 1872. У то име по предлогу владином није ништа прелиминирано било с разлога, што су ануитетни оброци за одплату тих предујмовах концем прошле године изминули но по изјави саме владе остало је од тих предујмова неодплаћено јоште 30.000 фор. те се са разлогом очекивати мора, да ће течајем ове године ако не више, а оно барем 1000 фор. моћи утерати се, и зато је одбор у то име 1000 фор. више у покриће ставио.

Сравњујући ту главну своту овогодишњег прорачуна са главним свотама прочуна у прошлој години налазимо, да је главна та свота г. 1879 и 1880 износила округло 3,280.000 фор. године 1881. преко 3,600.000 фор. а ове године износи преко 3.820,000 фор. — дакле, да је годимице расла.

Тај прираст годишње долази поглавито од тангенте изравних и неизравних пореза и других јавних доходака краљевина Хрватске и Славоније, те је до душе прираст тај доказом, од колике је благодати систем перцентуације према бившем паушалу, а у том што се у име одпадајуће нам тангенте од 45 пост. за нашу самоуправу од године до године више прелиминира, лежи доказ, да се ако и тешко али ипак да се уплаћују порези и да наша земља није баш тако сиромашна, како нам се то с неке стране пребацује него да земља наша подмирује терете јавне баш као и суседне нам земље.

Кад свота прорачуна годимице расте, запитати се морамо, како и на што се она свота употребљује, која прирашћује.

У прорачуну овогодишњем као и у пређашњих две су потребе. Једне су сталне непроменљиве нарави, као што су плаће и друга берива основана на постојећем данашњем органичком суставу земље, те потребе остају сваке године мање више једнаке докле остаје онај сустав на ком се оснивају; друге потребе су нарави променљиве као што су земаљске инвестиције, комуникације, подпоре за унапређење народнога господарства и других јавних обће користних завода народних.

О првој врсти потреба неда се ништа говорити нити у том шта мењати док постоји онај систем на ком се те потребе оснивају. Но о самом том суставу даје се говорити, па је о том обично до сада у одбору прорачунском подужа расправа водила се, а при том су истицане мисли о реформи данашњег нашег суставa; но овај пут прешао је одбор прорачунски преко тога питања брже него до сада имајући сада пред собом овај замашни и по земљу велеважни чин, који се догодио иза расправе последњега прорачуна, чин наиме, да је давно жељена спојидба Крајине са матером земљом постала течајем минуле године живом истином; па јер усљед тога предстоји скорим реорганизација земље, и јер ће то питање скоро моћи већ у конкретној форми пред сабор доћи, то је овај пут одбор могао преко тога питања суставног прећи остављајући то оном времену, када се буде о том расправљало.

Прирастак у овогодишњем прорачуну од 219.390 фор. разврштен је међу потребе подглавља I. II. III. IV. и V.

У поглављу првом код сабора оправдава се вишак од 10.000 фор. тим, што са последњом дотацијом није могла бити подмирена фактична потреба те што ће и ове године ако не дуже а оно исто тако као и прошле године трајати заседање саборско, те би се морала досадања свота од 40.000 фор. прекорачити.

Код поглавља III. одела за унутарње послове најзнатнија је потреба већа код здравства с разлога, што је број болестника у земаљским заводима нарастао и што је обскрба поскупила.

Код честограђевина већа је редовита потреба ове године сбог тога, што је течајем прошлих година знатнији део друмова изграђен и усљед тога мора бити већи број друмова и већи принос око уздржавања земаљских и котарских друмова.

А да се и опћински друмови у реду држе, зато предлаже одбор закључак у сабору, да кр. земаљска влада настоји око тога, да поджупанијски мерници имају строго пазити, да се и опћински друмови у добром реду држе, па да се у ту сврху употреби или ¼ одкупнине или томе одговарајући еквивалент у нарави.

С обзиром пак на то, што се је расправа гледе Лужинских друмова одвећ отегла, што је на штету нашу, предлаже одбор позив на кр. земаљску владу, да расправу ту ускори и концу приведе.

Код водограђевина није знатне према прорачуну прошле године, али је овај пут већ при расправи прорачунској у одбору изнешена жеља и молба и друштва, скупљеног у сврху реке Вуке. Ово је питање животно у пределима Славоније, који због мочвара и у здравственом и материјалном погледу пропадају, а мочваре није могуће без регуларне реке Вуке одклонити. А кад би се то учинило било би то у корист не само дотичним интересантима у оним пределима, него и целе земље јер би се побрао порез, који се сада у знатном износу мора да одписује због подводности; па је управо неопростиво, да се у том погледу неучини што, да се богом благословљена земља у тим пределима преда култури и господарству. Потреба дакле регулисања реке Вуке прека је и сада је управо време, да се прискочи томе у помоћ, јер је ово сува година, где би се могло шта уредити, дочим ће после то, ако опет наиђе вода, немогуће бити.

Друштво је у ту сврху потражило већ поодавно дозволу, али је од владе наложено друштву, да пре свега израдити има детаљирани нацрт; но за тај посао треба друштво 20.000 фор. и тражи, да му то предујми влада, а то и сами постојећи законски прописи установљују тако. Одбор прорачунски приправан је био уврстити ту своту у прорачун, па је исту своту мислио био покрити из уништих порезних заостатака до године 1867. или тако званог резервног фонда, али пошто је влада рекла, да та ствар није још сасвим испитана, то је одбор задовољио се са оним позивом на владу, што је у извешћу вис. сабору на закључак предложен и који гласи: „Да вис. кр. земаљска влада предмет и посао уређења реке Вуке у границама за то постојећих закона и прописа свима могућим силама поспеши и унапреди те за случај потребе и за потражени предујам као такови на сходан начин скрби.“

До владе је дакле, да се тај посао заиста и озбиљно једанпут одпочне, а ја сам уверен и тврдо се надам, да ће влада тај предмет својски сада подупрети.

Принос народно господар. сврхама налазимо код појединих грана господарства за 15.000 фор. већа у овогодишњем прорачуну од 1881., а у наслову 14. је нова ставка у овогодишњем прорачуну уврштена за покриће трошкова у сврху суделовања Хрватске и Славоније на тршчанској изложби и то са 5000 фор. по предлогу одборском у место 3000 пор., које је влада предложила била, вишак од 2000 фор. подмирен је из предидуће ставке у којој је исто толико морало брисати се.

У наслову 13. бијаше се у одбору код ст. 1. „субвенција нар, зем. казалишту“ подужа живља

дебата разплела, но о том ћу говорити у специјалној расправи опширније.

У поглављу IV. веће су редовите потребе у толико, у колико су се умножили квинквенали професорима и учитељима, а увршћена је једна повећа изванредна потреба у наслову 3. за саграђење зграде за кемички лабораториум I. оброк по предлогу владином са 15.000 фор., а по предлогу одборовом са 19.000 фор. из разлога у извешћу наведенога.

Код реалке загребачко показује прорачун већу потребу, али је та покривена приносом из комерцијалне закладе, од које принос долази сада у покриће земаљскога прорачуна, и од које се и реалка и господарско-шумарско училиште у Крижевцима дотира.

У наслову 7. садржани у извешћу предлог, да се трошкови и набава школских књига од сада као посебна заклада руководи, и да се само евентуални вишак увршћује у покриће земаљског прорачуна, оправдан је сам собом.

Напослетку је прорачунски одбор у поглављу овом нашао још од пређашњега сабора пригодом прорачунске расправе донешених, а до сада неизведених закључака, као о свеучилиштној књижници, ботаничком врту, горњо-карловачкој гимназији и трговачко-обртничким школама, па јер одбор држи, да се ови предмети несмеју из вида изпустити, реасумирао је закључке све у том погледу.

У поглављу V. оделу за правосуђе су потребе у две рубрике знатно повећане, и то код обскрбе у Лепоглави за 21.900 фор. услед повишеног броја казненика, а код мировина за 25.242 фор. више напрама години 1881., но мировине су полаг фактичног стања умировљеника морале постати веће.

Овим сам насликао у главним цртама, у чему се предлог одбора разилази од предлога владиног, и у чему је разлика између прорачуна овогодишњега и онога од године 1881., те изјављујући још, да ћу течајем специјалне расправе још о појединим питањима ако од потребе буде опширније и потање известити, препоручујем високоме сабору извешће и предлог прорачунског одбора за подлогу специјалне расправе. (Свршио се.)

Из аустријског царевинског већа.

(Наставак.)

Посланик др. Ригер (наставља). Од стране мањине поднети су многи предлози, које ми са нашег становишта у одбору нисмо принципијелно побијали. Нарочито је поднет предлог на проширење заступства вароши Беча. Ми се томе нисмо у начелу одупрели и само смо рекли, да, ако се у опће упуштамо у ту реформу, онда треба да је подједнако и на другим местима изведемо, а не да стварамо специјалне привилегије за Беч. Заступник Леополдштата је упозорио на оне грдне неједнакости, које постоје нарочито у погледу на бечко заступство. Плаћање порезе у главној вароши и престолници, где су све банке скупљене, где је цела државна аристократија услед државних одношаја приморана, да овде седи и порезе плаћа, па да се плаћање порезе таке вароши узме као основ заступства, то није право. Молим вас пак да размислите, да ми имамо банкарских радња, које своје радње терају у Прагу или другде, па ипак плаћају у Бечу порезу за радње, које нису у Бечу закључили. Кад се и то узме у обзир, онда имаде таких неједнакости и на другим местима. Дошло је овде до разговора, да унутрашња бечка варош са својих 69.000 душа шиље 4 посланика. Ја пак сам имам част, да заступам становништво од 86.000 душа, који плаћају 1,600.000 форината порезе. Ја заступам дакле за половицу више становника, него заступници унутрашње вароши Беча. Позивам се на правду, и она господа, која имају срца у грудима, нека отклоне ту неправду. Ако се прстом показује на велико плаћање порезе и на велико становништво бечких варошких округа, то је заиста тако, али зар ми немамо и другде још много већих неправда? Зар нема овде посланика који заступају још веће масе народа.

Навешћу само један пример. Посланик Хевера заступа становништво од 200.000 душа, које плаћа 6,200.000 форината порезе (чујмо! с десна), свакако више него читава краљевина Далмација са својих девет посланика. Леополдштатски посланик је рекао: са каквим огорчењем морамо да о томе говоримо. Али посланик Хевера је тако доброћудан, те се није ни расрдио ни огорчио. (Веселост с десна.) Допуштам у осталом, да та предграђа имају варошки карактер и да их треба уврстити у ред вароши. Али и на то се већ упозорило, зашто то није учињено још пре 1873 године. Па што није ни један од господе с оне (леве) стране какав предлог због тога ставио? Само примећујем, да ми и у Прагу имамо предграђа, која имају варошки карактер и броје више од 60.000 душа а уједно и грдну порезу плаћају. Не можете дакле мени, као заступнику за Праг и његова предграђа за зло узети, кад према вашем предлогу кажем, да иштем једнако право за Праг и његова предграђа. И догод се не узмогнем надати, да ће влада на основу поузданих статистичних података ставити у том одношају предлог и исти потпомагати, дотле се не могу ни надати, да ће ствар продрети.

Од стране известиоца мањине исказало се са неком огорченошћу, каква монстрозност лежи у томе, што становници предграђа морају да на једну листу упишу 120 бирача, и у чешком велеповедништву ваљало би то укинути, ма да се само 23 имена могу написати.

Како је то известилац мањине рекао, подигла се на левој страни читава ларма: чујмо! чујмо! као да се тиме донео луминозан, са свим женијалан и погружавајући аргуменат. Али ја морам казати, да је то „чујмо!“ било врло наивно. Зар когод мисли, да се зло у чешком велеповедству у томе састоји, што који велеповедник мора да напише 23 имена на једну листу? И без осмогодишње школске дужности у стању је чешки велеповедник, да без икаквих тешкоћа напише 23 имена. Зло лежи само у томе, што што се при приличној једнакости странака може учинити, да се са неколико гласова, можда са једним гласом или неморалним средством већина царевинског већа преиначи.

То је опасност за читаву државу, и да се то не би тако лако учинити могло, за то је предлог кога је већина ставила, са свим основан.

Ми полазимо са тога гледишта, да у свакој ствари оно спроведемо, што је могуће, а не да са тиме двадесет година чекамо. (Одобравање с десна.) И пошто смо тог назора, да се једна реформа, где је у опће могућна, узме озбиљно у посао, лаћамо се и те реформе, па све и ако је она и скромна. Понављам само, што сам неком другом приликом већ рекао: гаранција опстанка држава лежи у непрестаној, сукцесивној реформи. Земљиште, које реформа доста рано не заузме, то га окупира преврат, било од горе, било од доле. Али ми нећемо никаква преврата, ми хоћемо продужену, правичну и мирну реформу. Та је лежала и у предлогу већине. Та је лежала и у предлогу већине. То је реформа у смислу олакшице извршивања изборног права, реформа у смислу обране мањине, реформа у смислу проширења изборног права, реформа у смислу правичности и слободе, и с тога препоручујем предлог већине. (Живо одобравање и пљескање с десна. Говорнику честитају са многих страна.)

(Наставиће се.)

ДОПИСИ.

Земун, 12. марта, (Нови поклоници и њихов дочек. Намет-одбор се крњи. Решење протеста против избора варошких заступника.) Војсковођа, који пред непријатељем стоји, ако оће с успехом да оперише против њега, мора пазити и мотрити на свако његово мицање и покрет. Ми, који очевидно стојимо на противном становиштву према натражњачкој партији у нашем црквено-општинском животу, морамо — особито сада — добро да пазимо на сваки покрет њен, како би нас у свако доба готове и приправне нашла. С тога гледишта полазећи, не можемо пропустити, а да не јавимо, да се код нас појавише неки „поклоници,“ који су ту пре неки дан ишли у Карловце на поклоненије. Поклоници су ти познати поп Никола, који баје око протопопијата осечког, пристав Радослав и бивши трговац и члан „намет одбора“ Милутиновић, који је ишао да тражи какво звање као награду за учињене услуге. Но ацилук овај не испаде на задовољство ација јер их наименовани патријарх, као што веле, због „болести“ није могао да прими. Они су тврдо држали, да је већ приспело време да беру плодове својих трудова, али се ето омануше. Као што поуздано дознајемо именовани патријар као да има своје људе, који пазе на придошле поклонике, те преко њих дознаје који су и од куда су и према томе суди, за што дођоше, и то је онда главни разлог примању или одбијању поклоника. Многи ће се дакле из ваносног сна пробудити и ступити у немилу јаву, многи ће постати „der Moor, der seine Schuldigkeiten gethan hat, und der gehen kann“. Тек што се ови поклоници повратише, ал нас изненади други један — учитељ Рајковић. Он је, као што чујемо, без дозволе напустио своју школу три дана и отишао у Карловце, и то све сме да буде, то могу они да чине. Још нам је живо у памети скоро минуло доба, кад је тај човек био „жестоки радикалац“ кад се подписао „демократа,“ па ето шта се учини од њега — постане преко ноћ клерикалац. Познато нам је за што обија прагове патријаршије, но о томе — други пут.

Наш „намет-одбор“ се крњи. Један од „најспособнијих“ чланова неста из Земуна. Милутиновићу није ацилук донео никакве користи, од овдашњих пак пријатеља, који би му могли помоћи, није смео помоћи потражити, јер се зна, да је он истима одузимао грађанско право при изборима и стога је напустио Земун. После одласка свог на неколико дана је писао, и најзначајније је, да је писмо своје завршио са речима „камо среће да никад не сам упознао анђелићеву странку.“ Ми смо још пре пет до шест месеци у разложним протестима и на административни и на саборски Одбор доказали, да је састав овог одбора скроз противан §. 36 II. Б. Најв. Рескр. од 1868. доказали смо да поједини од одборника као такови по закону не могу бити, па се наша законита потраживања не решавају. Онда потпунце право имају наши тутори и куратори, што руковање са општинским имањем не поверавају одбору, у ком нико ни мало поверења нема, кога трговачки чланови због разумног руковања сопственим имањем морају да бегају из места. Време је крајње, да се наше жалбе изнесу пред административне власти, те да се реше.

Наше новоизбрано варошко заступство је у својој седници од 9. марта о. г. уважило уложене протесте против обављеног избора заступника за друго изборно тело и наредило је нов избор за 18. март од 8—12 сати. Ми ћемо и овом приликом бодро да мотримо на извесне неке особе, како ће се владати, а наше грађанство је ваљда провидело смерове неких чиновника, те ће својим сложним држањем помрсити мреже, које око нас плету и којима хоће да нас улове. Надамо се да ће свесно грађанство сложно на биралиште и да ће бирати људе, који познају потребе вароши, те који ће у њену корист делати. У то име сретно и сложно на биралиште!

=

Вести из места.

* * * Прошле суботе беше у нашој читаоници последња вечерња забава у овој сезони, која беше врло добро посећена и не заостајаше ни у чем од оних пређашњих. Програм је био одабран. На првом месту ваља нам споменути предавање професора г. Јована Грчића о теми: „жене у Јелина и Римљана“. Предавач нас је одвео као стручњак дубоко у породични живот старих Јелина и Римљана и расветлио нам својим предавањем многе лепе и тавне стране из класичног доба. Предавање беше веома интересантно и тема потпуно исцрпљена. — Певачко друштво испунило је остали део вечера лепим и одабраним песмама, нарочито су женски чланови тога друштва својим неуморним трудом показали и воље и пожртвовања за племенито уживање. Евала им! Кад се узме, да је певачка дружина и поред овог програма већ сад свршила и научила целу ускршњу литургију, онда зајиста морамо признати, да певачко друштво са пожртвовањем и труда и времена живо ради на своме усавршавању и да својој истакнутој цељи потпуно одговара. Радујемо се овој појави будне свести и желили би, да се та будна свест шири и напредује међу нама, а сигурни успех не може никако изостати!

Нови Сад, 15, марта. Саборски одбор још једнако је на окупу. Седнице како су почеле у четвртак, држане су сваки дан, осим недеље. И данас је седница, а и сутра ће бити, и тим ће јамачно бити завршене. Присутни су сви чланови одбора, осим дра Суботића и В. Ђурђевића, који се налазе у Загребу на сабору. Кад одбор сврши своју радњу, ми ћемо је у целини саопштити.

— Ону белешку о овдашњој главној скупштини срп. прав. црквн.-шк. општине, што је у овом листу од среде бр. 40. изишла, допуњујемо тим, да се они разлози, којима се иште од епарх. шк. одбора, да се скине са учитељског звања овдашњи ђакон-учитељ Павле Михајловић, оснивају на дисципл. правилима §§. 17., 18., 22. и 23. и министарској наредби од 2. септембра 1876. бр. 22.311, по којима је сваки учитељ обвезан, да осим своје учитељске дужности у школи, врши и дужности црквеног певца у цркви и да пази тамо на ред и владање дечије. По истим наредбама дужан је сваки учитељ да изиште дозволу од своје предпостављене школске власти, да може уз учитељску још и другу коју службу и дужност примити. Овај учитељ ђакон, зађаконио се без знања и одобрења свога школ. одбора и других школ. власти, а решен је једном министарском одлуком, као ђакон, од дужности црквеног певца, те је тим поводом општина и донела горњи закључак, јер исти ђакон-учитељ не може да врши све законом прописане дужности.

НОВИЈЕ.

— У седници сабора Троједне Краљевине 12. о. м. говорио је у прорачунској расправи Каменар против прорачуна. Арнолд (ван странке) за прорачун. Ст. Димитријевић са српског гледишта и др. Мајнцен против прорачуна. Наставак расправе остављен је за понедељак.

— Како „Еђет.“ дознаје, угарски министар унутрашњих послова послао је свим великим жупанима тајну наредбу, да ови учине нужне мере, да се могу ухватити 19 руских (!!) официра, који су из руске војске иступили, па се преко Угарске упутили у устанике у Херцеговину. (!!!)

— По бечким претходним вестима требала је четворна конференција 13. ов. мес. имати седницу.

— Из Београда јављају, да су начеонници и и подначеоници ужичког, чачанског, крушевачког и јагодинског округа, који су (окрузи) до сад бирали радикалне заступнике, скинути са својих звања.

— „Пол. Кор.“ дознаје, да бечка банкарска кућа Торша и синова примила да Србији сакује девет милијуна миландора (дуката.) Радња ће скорим почети. Ради зготовљања нужних матрица (калупа) већ је стигао из Беча у Београд један медаљер.

— Како у Русији мисле о скобељевљевој афери, то показују речи „Новога Времена“, које гласе: „Руско је друштво нестрпљиво очекивало, да се сврши та ствар, па слави монарха, који бујност осећаја у руском срцу зна да разликује од кажњива дела.“

— Из Пловдива јављају, како је Порта Алекопаши строго наложила, да ни по што не сме допустити, да покрајинска скупштина претреса питање о накнади, која би се Русији имала дати за то, што је њена војска у своје време Источну Румелију окуповала била. Порта вели, да ће то питање потписнице берлинског уговора решити, па за то да покрајинска скупштина не може о њему већати.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Леп ускршњи дарак доброј деци.

Сад је баш изашла из штампе нова књига:

ПРИПОВЕТКЕ МОЈЕ КЋЕРИ

од

Ј. Н. БУЉА.

Превод с француског.

Свеска I.

на 8-ни 201 страна, цена само 60 новч.

У тој су књизи лепша од лепше ове приповетке: Предговор преводиоца. 1. Чворак. 2. Котарица јагода. 3. Црно псетанце. 4. Два бокора руже. 5. Осујећени бал. 6. Сламни шешир. 7. Преваљене двоколице. 8. Мали Савојац. 9. Кврче. 10. Опасно је прислушкивати на врати. 11. Дедина наслоњача. 12. Два сата. 13. Ковице (богиње.) 14. Везена хаљина. 15. Тестаменат. 16. Два кавева. 17. Пањ. 18. Зелене ципеле. 19. Кашмиршал (струка). 20. Кита трешања. 21. Малесхербове руже.

Ко жели за поклоне или за распродају да поручи више ових књига, нека се обрати подписатој накладној штампарији, која ће према већој наручбини и рабате веће давати.

Штампарија А. Пајевића у Н. Саду.

Изишао је 5. број

„ШКОЛСКОГА ЛИСТА“

са овим садржајем: Поздрав као васпитно средство. Од М. П. Школске штедионице. Од Г. В. учитеља. Преписивање у народној школи. Од в. школе у Шведској. Како се саставља хербар. Стање школства у петроградском округу. Од Ђ. А. учитеља. Школске вести. (Извештај о стању јавне народне наставе у Бачкој за 188⁰/₁ школску годину). Књижевни прикази од М. Петровића. (Живот Димитрија Обрадовића. За српску омладину извео П. Деспотовић. Milan Dragojević pedagogijska pripoviest. Наука о познавању домовине и света. Удесио Милан Настић.) Разно. Упражњена учитељска места.

„Школски лист“ излази у Сомбору двапут на месец, а стаје на годину 3 фор. Још се могу добити сви бројеви од ове године. Претплата се шаље уредништву у Сомбор.

Курс бечке берзе 15. (27.) марта

Ц. кр. дукати — — — — — — — — —	5.62
Наполеондори — — — — — — — — —	9.53
Немачке марке — — — — — — — — —	58.70

Ред пловидбе

поштанских пароброда, од 3. (15.) марта 1882. до даље наредбе.

У ЗЕМУН, ОРШОВУ и ГАЛАЦ: недељом, средом и петком после 5 часова по подне.

У ТИТЕЛ: недељом после 5 часова по подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: понедеоником, средом и суботом у 11 часова пре подне.

У Новом Саду, 3. (15.) марта 1882.

АГЕНЦИЈА

првог ц. кр. прив. дунавског паробродског друштва.

ОГЛАСИ.

Помодна и мануфактурна трговина

ЈОС. ШТРАУБА У ЗЕМУНУ

потребује једног практиканта и једног шегрта из бољих кућа. 3—3

ВЕЛИКИ ВЕШТАЧКИ МЛИН

У ВАЉЕВУ НА ГРАДЦУ,

издаје се од Ђурђева дне под аренду. Млин је на најбољем месту до вароши, на живој води са два камена; лако се удесити може и за израду финога брашна и криза. Зграда млинска двокатна је сва од камена зидана са 12 пространих оделења за мливо, радионице и квартире. Под млином има више ланаца земље, виноград и камени мајдан.

Овај се млин такође продаје под врло пробитачним условима.

За погодбу обратити се у Београду на г. Перу Драговића, адвоката; у Ваљеву на г. Јакова Михаиловића трговца, и у Н. Саду на штампара А. Пајевића, код којих се могу дознати услови за оба случаја. 2—3

Стовариште конфекције за госпође

ОД

Х. ЛАЈТНЕРА ИЗ БЕЧА

приспело је овамо у гостиону **Schneider** са најновијим предметима за пролетњу и летњу сезону. Бавиће се само до 12. априла. 1—

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.